

Komoří bulletin jaro 2015

Tlumočení ve vzdělávání

80 Sheets (160 Pages) of College-Ruled Paper / 7.5 in x 9.75 in (19.06 cm x 24.77 cm) / Michael Roger

OBSAH

Letem světem z Komory	2
Organizační.....	2
Spolupráce.....	2
Vzdělávání.....	5
TÉMA: Tlumočení ve vzdělávání	7
Tlumočník pro neslyšící v inkluzivním vzdělávání	7
Tři plus jedna otázka pro Tamaru	10
Tlumočník u maturitní zkoušky pro neslyšící žáky.....	13
Tlumočení do českého znakového jazyka na vysokých školách	14
Ankety	15
Z organizací	20
Zprávy z Asnep	20
Zprávy ze skupin „Setkání tlumočnicků“	22
Ze zahraničí	22
Našli jsme za vás	24
Na chvíli mezi tlumočeními.....	24
Přečtěte si.....	24
Bratření s JTP	26
Z redakce	27

LETEM SVĚTEM Z KOMORY

ORGANIZAČNÍ

JINDŘICH
MAREŠ

Aktivity Komory v roce 2015

Plán aktivit na tento rok a aktuální stav jeho plnění můžete sledovat na uvedeném odkazu zde.

www.cktzj.com/aktivity-komory-rok-2015

Oslavy 15. výročí Komory

V tomto roce vstupujeme do 15. roku existence Komory. Tuto událost si chceme připomenout při jedné nebo i více příležitostech v průběhu roku. Rádi bychom uskutečnili například výstavu o historii tlumočení ČZJ a nějaké společné posezení tlumočnicků s možným doprovodným programem. O podrobnostech plánovaných akcí budeme s předstihem informovat. Těšíme se na setkání s vámi.

SPOLUPRÁCE

DANA
TUČKOVÁ

Ukotvení tlumočnicka v novele školského zákona

Poslaneckou sněmovnou prošla novela školského zákona, která nově ukotvila tlumočnicka českého znakového jazyka. Ukotvení ve školském zákoně je prvním krokem k definování podmínek zaměstnávání tlumočnicka ve školách. Schválený návrh novely postupuje do Senátu. V době uzávěrky našeho bulletinu není ještě stanovisko Senátu známo. Postup novely můžete sledovat zde: www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=288. Úpravu novely v oblasti vzdělávání žáků se sluchovým postižením organizovala EKOVA při Asnep.

Vznik nových vzdělávacích oborů pro tlumočnický

V pátek 13. 2. proběhlo jednání u kulatého stolu ke vzniku **bakalářského oboru pro tlumočnický ČZJ** na FF UK v Praze. Cílem celé iniciativy je vytvořit v ČR institucionalizovanou možnost kvalitního a systematického vysokoškolského vzdělávání tlumočnicků/překladačů ČZJ/ČJ, nyní na bakalářském stupni, v delším časovém horizontu (v závislosti na zvyšování akademické kvalifikace zapojených spolupracovníků) i na magisterském stupni. Výsledkem jednání je idea **dvouoborového studia**, které by mohlo být spuštěno v horizontu 3 let v spolupráce **Ústavu jazyků a komunikace neslyšících** a **Ústavu translologie**. První návrh koncepce bude diskutován v ASNEP a zaslán na ÚJKN do konce března. V dubnu by pak měla být schůzka k sjednocení představy o koncepci ÚJKN a zástupců delegovaných ASNEP. Stále přetrvává problém s personálním i finančním zajištěním oboru, a proto bude nutné aktivního přístupu a spolupráce všech, kteří se v současnosti vzděláváním tlumočnicků českého znakového jazyka zabývají.

V **Hradci Králové** dále probíhají jednání o vzniku **VOŠ** pro tlumočnický ČZJ při škole pro neslyšící. Spolupráci se školou navázal Petr Vysuček přes ASNEP. Byla odeslána žádost o akreditaci na MŠMT a čeká se na stanovisko Královéhradeckého kraje. Přesto, že VOŠ neposkytne kvalifikaci, která by nám pomohla deklarovat odpovídající status tlumočnické profese a zajistit odpovídající platové zařazení v katalogu prací, může nás posunout alespoň o kousek dál ve snaze zajistit státem hrazené a garantované vzdělání.

Svoji podporu jsme vyjádřili v dopise, který je k nahlédnutí zde:
www.cktzj.com/file/32812/dopis_vrs.pdf

Národní soustava kvalifikací (NSK)

Již téměř rok (od března 2014) pracovní skupina složená ze zástupců ASNEP, SNN, ČUN, FF UK ÚJKN, Komory a Institutu vypracovávala kvalifikační a hodnotící standard pro pozici **TLUMOČNÍK ČESKÉHO ZNAKOVÉHO JAZYKA** v rámci Národní soustavy kvalifikací (www.narodnikvalifikace.cz). Možnost připomínkování měli všichni členové jmenovaných organizací. Spolupracovalo se i se zástupci

hluchoslepých nad otázkou testování přizpůsobení se klientům s hluchoslepotou, jejichž primárním komunikačním prostředkem je český znakový jazyk.

Jednání okolo NSK proběhlo velmi mnoho. Během nich bylo snahou podchytit všechny možné problémy a nedostatky finálního zpracování. Kvůli limitům metodiky NSK to ale ne vždy bylo možné. Výsledný dokument tedy nemusí být vyhovující po všech stránkách, nicméně jsme rádi, že se nám podařilo uskutečnit první krok v možnosti získat v praxi uznatelné potvrzení o tlumočnických dovednostech (jak pro slyšící, tak neslyšící tlumočníky), a o dalších úpravách budeme i nadále jednat.

V tuto chvíli se pracovní skupina vypořádala s připomínkami v posudcích stvrzovatelů (Karel Redlich, Dana Peňázová, Jiří Procházka, Šárka Prokopiusová, Farah Curry).

Odevzdaný dokument po této fázi si můžete prohlédnout [ZDE](#).

Pokud budete mít nějaké dotazy, napište nám na rada@cktzj.com a pracovní skupina vám je ráda zodpoví.

Jak už jsme psali v jednom z minulých Bulletinů, pracovní skupina sestavovala zkoušku tak, aby se do ní mohli přihlásit slyšící i neslyšící tlumočníci z praxe. Pro neslyšící tlumočníky v komunitním tlumočení by mohla být zkouška z NSK prvním dokladem jejich kvalifikace (pro instituce, jako jsou soudy apod.). Obecné cíle a filozofie NSK si můžete přečíst v předchozích Bulletiněch nebo na www.narodnikvalifikace.cz.

Pro zájemce o hodnocení bude připraven kurz, který je seznámí s obsahem testování dle standardu a naučí je, jak hodnotit. Tento kurz bude pro hodnotitele povinný.

I pro zájemce o zkoušku bude připraven přípravný kurz. Na zkoušku se ale mohou přihlásit všichni bez ohledu na to, zda tento kurz absolvují nebo nikoli a bez ohledu na jejich předešlé vzdělání a účast v tlumočnických či jazykových kurzech.

Proces odvolání a archivování materiálů ze zkoušky, stejně jako ostatní obecné podmínky zkoušení společné všem zařazeným povoláním, se řídí zákonem č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V tuto chvíli bychom si přáli, aby započala jednání zaměřená na způsob testování. Vytvoření databáze testů a videí na jednom místě, ze kterého by si hodnotitelé materiály ke zkouškám stahovali, bude předmětem dalších prací. Oslovíme skupinu vzniklou po Setkání 2013 a přizvání budou všichni, kdo by měli zájem se na vytvoření databáze podílet. Napište nám na rada@cktzj.com a s pracovní skupinou Testování vás propojíme.

Národní soustava povolání (NSP)

Komora byla na podzim minulého roku oslovena, aby v krátkém čase aktualizovala kartu Tlumočnické znakové řeči v Národní soustavě povolání (<http://nsp.cz>). Jedná se o popis povolání, který slouží veřejnosti, budoucím uchazečům o povolání a personalistům k poskytnutí základní

Dotazy rádi
zodpovíme na adrese:
rada@cktzj.com,
více o asociaci na:
www.ap3sp.cz

informace o daném povolání. V jedné části je provázána s kompetencemi v NSK. Náš návrh karty po nás ještě v určitých částech posuzoval také kvalifikační a zdravotní tým.

[Zde](#) si můžete prohlédnout poslední verzi dokumentu Tlumočnický českého znakového jazyka, kterou ve spolupráci s Komorou připomínkovaly následující instituce: ASNEP – EKOTN, ČUN, SNN, ÚJKN (FF UK) a Pevnost.

Jsme zařazeni do dvou směrů – Informační služby a publicistika (zde jsme společně s tlumočníky a překladateli mluvených jazyků) a Sociální oblast. Vzdělání je popsáno ve spolupráci s jinými organizacemi dle současné situace, nicméně kartu můžeme aktualizovat a doplnit o nově vzniklé obory (pokud se podaří a vznikne obor na VOŠ či VŠ nebo další).

I po odevzdání dokumentu jednáme se zástupci NSP o tom, zda by bylo možné nás zařadit ještě do třetího směru, a to do směru Výchova a vzdělávání, protože další velká část našich tlumočnicků působí na školách. Zjišťujeme, zda uvedení karty tlumočnicka v NSP může napomoci k odkazování v legislativních dokumentech.

VZDĚLÁVÁNÍ

DANA
TUČKOVÁ

Na webových stránkách Komory ([ZDE](#)) průběžně doplňujeme lektory a témata vzdělávacích akcí na letošní rok. Pokud máte nějaký nápad, koho byste chtěli mezi lektory nebo témata vidět, určitě nám napište.

Chtěli bychom rozšířit nabídku vzdělávání zařazením akcí spolupracujících organizací (např. JTP, KST ČR, Institutu aj.), objeví se noví lektori z oblasti komunitního tlumočení pro mluvené jazyky, kurzy zaměřené na mluvený projev s PhDr. Marií Svobodovou, PhD. i jazykové kurzy (například tlumočení pro děti s Bc. Davidem Jordou). Opět se můžete těšit na Mgr. Soňu Procházkovou, DiS. a v druhé polovině roku bychom chtěli realizovat kurzy ve spolupráci s odborníky na překlad textů i tlumočení z translologie a kurz zaměřený na tlumočení ve zdravotnictví (s lékařem z ORL či očního oddělení, neslyšícím lektorem a dalšími). Vaše nápady vítáme.

Doporučujeme účast na zářijové konferenci EFSLI ve Varšavě. (<http://efсли.org/events/agm-conference/2015-warsaw-poland>).

S odkazem na téma tohoto čísla Bulletinu se obracím s dotazem na tlumočnický tým působící na školách. Pokud byste měli zájem o uspořádání

kurzu (např. 4denního na téma tlumočení ve vzdělávání – zřejmě o prázdninách, kdy má většina z vás také prázdniny), napište nám. Budeme rádi za návrhy lektorů, termínů, které by vám vyhovovaly, a názory na to, zda bychom měli kurz akreditovat. Podle poptávky pak můžeme kurz zrealizovat. Prosím, napište nám do konce dubna na email dana.tuckova@cktzj.com.

Pokud máte zájem o naše e-learningové kurzy, nabídka na toto pololetí je také zveřejněna na webu (www.cktzj.com/kalendar-e-learning?parameterFrom=4.1.2015). Sami si určíte den, od kterého chcete kurz spustit.

O prázdninách bude probíhat také čtyřdenní kurz MZS s Petrem Vysučkem. Předběžné zájemce s návrhem termínu vítáme do konce dubna na e-mailu dana.tuckova@cktzj.com.

TÉMA: TLUMOČENÍ VE VZDĚLÁVÁNÍ

TLUMOČNÍK PRO NESLYŠÍCÍ V INKLUZIVNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

LUCIE
BŘÍNKOVÁ

Zpracováno na základě práce Mayi de Witt a dalších zdrojů.
De Witt, Maya: A sign language interpreter in an inclusive education, 2011. Dostupné z:
www.tolkngt.nl/Maya%20de%20Witt%20-%20MA%20Thesis%20-%20July%202011%20for%20web.pdf

Classroom interpreting. Dostupné z: www.classroominterpreting.org/home.asp

Allies: Sign Language Interpreters and a Bigger Picture View. Dostupné z:
www.streetleverage.com/2013/05/allies-sign-language-interpreters-and-a-bigger-picture-view/#sthash.FVZWCNd0

V současné době se pojem inkluzivní nebo integrační vzdělávání ve spojitosti s neslyšícími objevuje velmi často. Je to trend dnešní doby.

Co to je inkluzivní vzdělávání? http://cs.wikipedia.org/wiki/Inkluzivn%C3%AD_vzd%C4%9BL%C3%AN%C3%A1n%C3%AD

Pro neslyšící studenty inkluzivní vzdělávání znamená, že chodí do školy běžného typu poblíž svého bydliště. Někteří studenti využívají tlumočnicka znakového jazyka, který zprostředkovává veškerou komunikaci ve škole i mimo ni v souvislosti se vzděláváním. Jiní tlumočnicka nevyužívají, protože nejsou mluvčími znakového jazyka nebo protože jim škola tlumočnicka z nějakých důvodů zajistit nemůže.

Kolik studentů v inkluzivním vzdělávání používá tlumočnicka, zatím nedokážeme říct, protože v Evropě nemáme k dispozici žádný výzkum, který by se touto problematikou zabýval.

S tímto typem vzdělávání neslyšících jsou spojena jistá rizika, jako např. to, že neslyšící studenti v inkluzivním vzdělávání jsou odtrženi od své kultury a jsou vsazeni do kultury většinové společnosti. Často je s tím spojeno pocítování odlišnosti od ostatních spolužáků a problém se socializací a zařazení se do kolektivu. Těmto žákům se však dostává odbornějšího vzdělání. Neslyšící studenti, kteří navštěvují školy pro sluchově postižené, zpravidla nemívají problém se socializací a posilováním uvědomění si vlastní kultury, ale tyto školy často směřují k rozvolněnější formě učiva a často vykazují nižší známky odbornosti než školy běžného vzdělávacího proudu.

A jaká je role tlumočnicka znakového jazyka v inkluzivním vzdělávání?

Důležité je uvědomit si, že student, který je integrovaný do školy běžného vzdělávacího proudu a má k dispozici tlumočnicka, je závislý pouze na kvalitě a profesionalitě daného tlumočnicka. Když je pak neslyšící student srovnáván se slyšícími studenty a nevykazuje stejné výsledky jako spolužáci, je zde na zvážení, zda tento jev není ovlivněn kvalitou/nekvalitou tlumočení. Vzdělání tlumočnicků samozřejmě souvisí s možností navštěvovat nějaký vzdělávací program v dané zemi, ale ne všechny země v Evropě ho nabízejí. Nicméně každý má možnost najít informace o tom, jaké kompetence by měl mít tlumočnick znakového jazyka, v publikaci Sign language interpreting in Europe (Pozn. Maya de Wit, 2008 – Dostupné z EFSLI <http://efсли.org/sign-language-interpreting-in-europe>). Dostupnost informací ve znakovém jazyce pro neslyšící (i skrze tlumočnicka) je předmětem základních lidských práv.

Každý inkludovaný student má jiné potřeby pro zajištění kvality svého vzdělání a socializace, naplnění těchto potřeb by měli zajišťovat především vyučující. Tlumočnick

by měl zajišťovat zprostředkování komunikace jak během vyučování, tak i při ostatních aktivitách školy uvnitř i vně během celého akademického roku. Pokud má student problémy s učením a není schopen učivo zvládnout, měla by mu škola poskytnout asistenta, který mu s vyřešením problému pomůže. Tato pomoc by neměla být v kompetenci tlumočnicka.

Role tlumočnicka v inkluzivním vzdělávání velmi závisí na spolupráci učitele a na jeho dovednosti správně věci zorganizovat, aby se předcházelo těžkým komunikačním situacím, jako je např.:

- 1) Diskuze, kdy mluví souběžně několik studentů.
- 2) Dialog mezi studentem a učitelem – střídání mluvčích.
- 3) Rozvržení prostoru: místo tlumočnicka při projevu spolužáků (třídy většinou nejsou uzpůsobeny vizuálními potřebám neslyšících).
- 4) Doba překladu: překlad z jednoho jazyka do druhého může zabrat více času, informace může být zpožděna.
- 5) Kvalita tlumočnicka: kromě toho, že tlumočnick není dostatečně kompetentní a kvalitní, může nastat situace, že tlumočnick se snaží neslyšícímu studentovi pomáhat a upřesňovat situace atím ho uvrhuje do izolace, nebo mu věnuje přemíru pozornosti, takže neslyšící student u svých spolužáků budí dojem nesamostatné osoby, která není schopna bez pomoci tlumočnicka přirozeně navázat kontakt s ostatními.

Pokud učitel a tlumočnick v těchto oblastech spolupracují, může komunikace probíhat velmi hladce a student nemusí svoji hluchotu vnímat jako hendikep – dochází k přirozené integraci.

Ale právě s izolací a nepovedenou socializací je inkluzivní vzdělávání neslyšících spojeno nejvíce, tato izolace je způsobena problémy v komunikaci. Je třeba zajistit, aby byl neslyšící student schopen komunikovat se svými slyšícími spolužáky (ať prostřednictvím tlumočnicka či pomocí nějakých pravidel nastavených mezi slyšícím a neslyšícím studentem).

V tomto případě by mohl tlumočnick plnit roli tzv. ALLY, spojence, který napomáhá ke zlepšení situace a nastavení funkčních pravidel. Např. občasné nenásilné zapojení neslyšícího do debaty přestávkách mezi slyšícími studenty (tím, že začnete překládat, o čem si spolužáci vyprávějí, a neslyšící má chuť se k tématu také vyjádřit) je jednou z možností, jak započít úspěšný krok k socializaci. Tlumočnick tak musí obětovat svůj čas pro odpočinek, který může být vykoupěn nedostatečnou osobní psychohygienou a kvalitou dalšího tlumočení. Je třeba pracovat s touto strategií opatrně. Mějme však na paměti, že pokud ve stejné škole není inkludován jiný neslyšící student, jsme jako tlumočnicki v celé budově jediní, kteří neslyšícího studenta mohou vytrhnout z izolace, která ho deprivuje. Chvilková konverzace na jiné než školní téma může studenta velmi osvěžit. Jen je třeba dbát na to, aby neslyšící student v rámci socializace nedával přednost komunikaci s tlumočnickem před komunikací se studenty. Tato tendence se nabízí, jelikož (jak na to upozorňuje WFD – The World Federation of the Deaf) neslyšící studenti v integraci nejsou obklopeni svoji vlastní kulturou, která je tak potřebná pro jejich rozvoj a posilování identity.

TŘI PLUS JEDNA OTÁZKA PRO TAMARU

LUCIE
BŘÍNKOVÁ

Jistě jste zaznamenali velké zvraty (myšleno pozitivně) v novele školského zákona, které se týkají i tlumočnicků znakového jazyka. Za vším stojí velký tým lidí v čele s Tamarou Kováčovou. A právě jí jsme položili 3 plus jednu otázku, abychom se zeptali, jak to všechno začalo.

Tamaro, můžeš nám popsat, jak to všechno začalo a jak se příběh se školským zákonem a zákonem o pedagogických pracovnících vyvíjí a jaký dopad to má na nás tlumočníky?

My jsme se (jako EKOV ve spolupráci s Komorou) nejdřív snažili připomínkovat zákon o pedagogických pracovnících, kde jsme řešili, že se velmi často stává, že děti ve školách pro sluchově postižené si se svými učiteli nerozumí jazykově, tak jsme a) chtěli především připomínkovat jazykové kompetence učitelů, kteří učí neslyšící (do teď může učit jen ten, kdo má vystudovanou speciální pedagogiku, tam se ale neklade důraz na výuku znakového jazyka a neučí se kultura neslyšících), b) povinné vzdělávání učitelů neslyšících, aby nemuseli mít pouze aprobaci ze speciální pedagogiky, c) že tlumočnick by byl veden jako pedagogický pracovník. Naše pozměňovací návrhy nakonec neprošly. Ale tím, že nás hodně podpořila paní poslankyně Berdychová a byli jsme v kontaktu s ministerstvem, tak nakonec, i když náš pozměňovací návrh nepodpořilo, přislíbilo, že tyto připomínky můžeme zakomponovat do novely školského zákona. Upozorňovali jsme na to, že všechno do novely školského zákona zakomponovat nepůjde, ale pokusili jsme se vytvořit kompromisní variantu. Díky paní poslankyni Berdychové, několika vstřícným lidem na MŠMT a dalším spolupracovníkům se podařilo pozměňovací návrh formulovat, vytvořit a získat pro něj podporu. A právě teď se dostávám k tomu, co to znamená pro tlumočníky. Cílem této novely je naplnit potřeby všech neslyšících dětí, ať jsou na jakékoliv škole: ve škole hlavního vzdělávacího proudu, nebo ve škole pro sluchově postižené. Konkrétní změna přichází v tom, že se komunikační možnosti nerozhodují podle škol, respektive toho, co umí paní učitelka, ale podle daného dítěte. Pracuje se zde s takzvanými podpůrnými opatřeními na škále jedna až pět, přičemž jedničku by měla škola zvládnout sama. Podporu, kterou dítě potřebuje, dostává přímo od učitele, a tuto podporu poskytnout je v kompetencích učitele. Ale například podpůrná opatření čtyři a pět zahrnují

v případě neslyšícího dítěte – uživatele českého znakového jazyka – právě tlumočnicka českého znakového jazyka. Pokud žák potřebuje toto podpůrné opatření, tak mu škola musí zajistit tlumočnicka. To přináší velkou změnu spojenou s integrací. Doteď tlumočníci byli koncentrováni přímo na školách pro neslyšící, ale touto novelou se může stát, že si neslyšící studenti budou vybírat školy běžného typu na základě toho, jaký obor by chtěli studovat, ne na základě toho, kde je tlumočnick. Škola běžného typu tak bude moci jednoduše zažádat o finance na tlumočnicka ve vzdělávání. To bude klást na tlumočnicky větší nároky vzdělávat se například i v oborech, jako je marketing, podnikání a jiné obory, než je cukrář, truhlář a zubní technik.

Hovoří novela zákona také o tom, jaké vzdělání by měl mít tlumočnick, respektive jaké kompetence musí splňovat pro výkon tohoto povolání?

Ano, právě v zákoně se říká: „Využívá-li škola nebo školské zařízení tlumočnicka českého znakového jazyka, zajistí, aby jeho činnost vykonávala osoba, která prokáže vzdělání nebo praxi a vzdělání, jimiž získala znalost českého znakového jazyka na úrovni rodilého mluvčího a tlumočnické dovednosti na úrovni umožňující plnohodnotné vzdělávání dítěte, žáka nebo studenta.“

To možná teď vyvolá znepokojení v řadách tlumočnicků, proč je tam úroveň rodilého mluvčího, ale my jsme tam nemohli napsat nic jiného, jelikož u nás nemáme popsány úrovně znakového jazyka jako jazyka cizího podle úrovně Společného evropského referenčního rámce, jako je běžné u jazyků mluvených. Tlumočníci mluvených jazyků jsou však na úrovni C2, my se ale nemůžeme opřít o žádný takový dokument operující se znakovým jazykem, který by jasně definoval nutnost vzdělání v tomto oboru a dostatečnou kvalifikaci, tak jsme to použili takto opisem: úroveň rodilého mluvčího, tedy je tím myšlena úroveň C2. Na této definici jsme pracovali společně s Komorou a ostatními asi rok a byla to jediná možná kompromisní definice, se kterou souhlasili i legislativci.

A je důležité zmínit, že v té definici je opravdu napsáno, že se využívá **tlumočnicka znakového jazyka**. To je poprvé, co se nám to objevuje v zákoně takto správně pojmenované.

Já myslím, že jste to vymysleli kulantně, dává to smysl. Můžeš nám ještě říct, jak se v novele pracuje se zařazením tlumočnicka mezi pedagogické nebo nepedagogické pracovníky? Říkala jsi, že jste se na tomto zákoně odrazili pro další jednání. Jsou tam nějaké inovace?

Právě, když jsme pracovali na tom zákonu o pedagogických pracovnících, tak jsme se snažili o to – po projednání s Komorou –, aby tlumočnick byl řazen mezi pedagogické pracovníky právě pro to, aby nejenom měl prázdniny, ale hlavně aby měl zaplacenou jak přímou, tak nepřímou činnost. Nemůžeme přece očekávat, že učitel se bude na výuku 20 hodin připravovat a 20 hodin učit a tlumočnick bude celých 40 hodin tlumočit bez přípravy. To není možné! Ale na ministerstvu nás upozornili na to, že by to nefungovalo – tlumočnick nevykonává přímou pedagogickou práci, tedy prostě nemůže být zařazen mezi pedagogické pracovníky. Takže zatím nevíme, kam ho zařadit. Ale škola ho teď bude muset zaměstnat, protože podle novely je součástí podpůrných opatření. Co do teď většinou školy praktikují, je, že ho zařazují pod asistenty, tedy

pedagogické pracovníky. V tomto případě by si podle novely o pedagogických pracovnících speciálně pedagogické vzdělání doplnit musel. Ale zatím je to na individuálním řešení jednotlivých škol. Ty ho buď ho zařadí do kolonky asistent a budou po něm vyžadovat vzdělání pedagogického pracovníka, nebo řeknou, že nepotřebují asistenta a že podle nového zákona potřebují tlumočníka, a budou na něj žádat peníze jako na tlumočníka.

Děkujeme za vyčerpávající informace, chtěla bys ještě něco dodat, co je důležité, nezaznělo a mělo by zaznít?

Ano! Velké díky patří paní poslankyni Martině Berdychové, celému týmu EKOV, ČKTZJ a ASNEPu (hlavně Petru Vysučkovi) a Open Society Fund (Štěpánu Drahokoupilovi). Práce na prosazení této novely v této podobě trvala i s přípravnými fázemi přes jeden rok a podařila se díky skvělé a intenzivní spolupráci. Ale pozor, novela zákona ještě není schválena, teď ji schválila poslanecká sněmovna, zákon teď musí schválit senát a pak ještě podepsat prezident. Držme si palce!

TLUMOČNÍK U MATURITNÍ ZKOUŠKY PRO NESLYŠÍCÍ ŽÁKY

JAN
ANDREJSEK

Již od roku 2011 se každoročně uskutečňuje reformovaná maturitní zkouška. Postavení tlumočnicků českého znakového jazyka u této zkoušky upravuje školský zákonč. 561/2004 Sb. a tzv. maturitní vyhláška č. 177/2009 Sb., kde se píše: „Tlumočnick tlumočí do českého znakového jazyka nebo z českého znakového jazyka nebo do dalších komunikačních systémů žákům neslyšícím a hluchoslepým (tj. žákům, u nichž rozsah a charakter sluchového postižení neumožňuje plnohodnotnou komunikaci mluvenou řečí).“

Ve zmíněné vyhlášce je také uvedena podrobná kategorizace všech žáků se sluchovým postižením, přičemž neslyšící žáci jsou pro potřeby maturitní zkoušky zařazeni v tzv. skupině SP-3. V duchu vyhlášky jsou žáci v této skupině chápáni jako většinou prelingválně neslyšící lidé, kteří přednostně komunikují českým znakovým jazykem a český jazyk se učí jako druhý jazyk. Zároveň se předpokládá, že jsou tito žáci také ve znakovém jazyce vzděláváni.

Reformovaná maturitní zkouška je nově rozdělena na společnou a profilovou (školní) část. Ve společné části maturitní zkoušky jsou zadání povinných zkoušek (tj. zkoušek z českého jazyka, anglického jazyka a matematiky) přeložena do českého znakového jazyka a žáci mají videoprezentace překladů k dispozici na CD. V případě těchto zkoušek tak tlumočnick plní svou roli pouze během úvodních organizačních pokynů při zahájení zkoušek.

Jiná je role tlumočnicků u zkoušek v profilové části maturitní zkoušky, kdy žáci většinou vykonávají ústní zkoušky z příslušných odborných předmětů. Zde se předpokládá, že tlumočnicki jsou přítomni po celou dobu konání zkoušek.

Konkrétní způsob zajištění tlumočnicků na tyto zkoušky závisí do určité míry na zvyklostech v dané škole. Rozhodně nelze doporučit, aby se žák setkal s tlumočnickem českého znakového jazyka poprvé až u maturitní zkoušky (jak jsem byl svědkem v jedné škole běžného typu, na které studoval neslyšící žák v integraci).

Naopak by mělo být samozřejmostí, že žák se s tlumočnickem zná ze školní výuky a že je u zkoušky přítomen ten tlumočnick, který má s tlumočením daného předmětu zkušenosti. Zároveň je vhodné, aby byl z průběhu ústního zkoušení pořizován videozáznam, který poslouží v případě žákova odvolání na kvalitu tlumočení.

V případě tlumočnicků Komory jistě netřeba dodávat, že se zároveň jedná o cenný materiál pro potřeby supervize tlumočení.

Chcete vědět o maturitách pro neslyšící více a dozvědět se o činnosti společnosti CERMAT? Následujte tyto odkazy:
www.novamaturita.cz/ nebo www.cermat.cz.

TLUMOČENÍ DO ČESKÉHO ZNAKOVÉHO JAZYKA NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH

KATEŘINA
PEŠKOVÁ

Neslyšící mají dle zákona o komunikačních systémech <http://ruce.cz/clanky/506-zakon-o-komunikacnich-systemech-neslysicich-a-hluchoslepych-osob> nárok na tlumočení do českého znakového jazyka na vysokých školách. Pokud se neslyšící student rozhodne, že chce studovat na vysoké škole a chce mít výuku tlumočenou do českého znakového jazyka, má na to sice právo, musí ale nejdříve zjistit, zda příslušný vysokoškolský obor, který si vybral, tlumočení běžně zajišťuje, či s ním zatím nemá zkušenosti.

Univerzity se v posledních letech otevírají studentům s tzv. speciálními vzdělávacími potřebami (studenti neslyšící, nevidomí, tělesně postižení atd.) a na řadě univerzit již v posledních letech existují nejrůznější střediska/centra, která těmto studentům poskytují nejrůznější služby. Mezi tyto služby patří i tlumočení do českého znakového jazyka pro neslyšící studenty.

Největším a nejnámějším střediskem je Teiresias www.teiresias.muni.cz/studium/radne-studium/studenti-se-sluchovim-postizenim při Masarykově Univerzitě v Brně, které poskytuje nejen tlumočení do českého znakového jazyka, ale nabízí neslyšícím studentům i celou řadu dalších služeb.

Dalším významným střediskem je královéhradecký Augustin www.uhk.cz/cs-CZ/UHK/Centralni-pracoviste/Poradenske-centrum/Augustin, a to i proto, že Augustin spolu se střediskem Teiresias jsou neaktivnějšími členy Asociace poskytovatelů služeb studentů se specifickými vzdělávacími potřebami (se zkráceným názvem AP3SP) www.ap3sp.cz, která sdružuje nejrůznější střediska při vysokých školách a za svůj cíl si mimo jiné klade, že díky spolupráci mezi univerzitními centry dojde nejen ke zlepšení služeb pro neslyšící, ale i k větší dostupnosti tlumočnických služeb, neboť tlumočnicků na vysokých školách je stále málo.

Komora komunikuje s AP3SP a snaží se v této otázce – tlumočení na vysokých školách – pomoci.

Pro Univerzitu Karlovu, především ale pro Filozofickou fakultu, zajišťuje tlumočení pracovník z Ústavu jazyků a komunikace neslyšících (ÚJKN) <http://ujkn.ff.cuni.cz/?q=node/709>, kde je obor Čeština v komunikaci neslyšících (ČNES), další fakulty mají své vlastní koordinátory www.cuni.cz/UK-678.html těchto služeb, kteří však s ÚJKN spolupracují. Nově zajišťuje tlumočnické služby například Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem <http://bezbarier.ujep.cz>.

Komora se nebrání ani spolupráci s těmito středisky a pracovišti, v dubnu například podpoříme Univerzitu J. E. Purkyně na konferenci **Vzdělání bez bariér** <http://bezbarier.ujep.cz/pozvanka-na-konferenci-vzdelavani-bez-barier-iv> příspěvkem o problematice tlumočení. Zároveň nadšeně uvítáme jakéhokoli člena Komory, který by se ujal tématu tlumočení na vysokých školách a ve spolupráci s Radou Komory by tuto otázku dlouhodobě řešil.

V případě zájmu, ať již ze strany univerzit, které by rády spolupracovaly, či členů, kteří by se tímto tématem rádi zabývali, napište na adresu [Rady Komory rada@cktzj.com](mailto:RadaKomory.rada@cktzj.com).

ANKETY

LUCIE BŘÍNKOVÁ
A JITKA KUBIŠTOVÁ

Tlumočníci v Americe

Mohli byste nám zkusit porovnat jak je to s tlumočením v Americe a v Čechách? Jak tlumočníci vystupují, jaké mají oblečení, výraz mimiky a tak dále. Zkusíte to porovnat?

Anna Pangráčová

Kdybych měla porovnat úroveň tlumočnicků na Gallaudetově univerzitě, či obecně v Americe a v Čechách, hodnotila bych je stejně. Žádný rozdíl zde nevidím. Ale je pravda, že to nemohu zodpovědně porovnat, protože když jsem tam studovala, chodila jsem na 4 předměty, které vyučovali neslyšící, takže probíhaly ve znakovém jazyce. Na jeden předmět chodila dívka, která měla Usherův syndrom, ta měla své tlumočníky. Vždy chodili do výuky dva, střídali se zhruba po 15 minutách; to je asi stejné jako v Čechách. Oblečení měli černé, klasika. I když jednou jsme byli na informační schůzce ohledně spolupráce Gallaudetovy a Masarykovy univerzity a tam jsem viděla 2 tlumočnický, kteří na sobě černé oblečení neměli. Ale jinak cítím, že přístup k tlumočení v Americe i v Čechách je stejný. Je pravda, že na Gallaudetu všichni znakují, i slyšící učitelé zde musí ovládat znakový jazyk. A já jsem tam viděla, že znakový jazyk opravdu umí všichni.

Jakub Peřina

Kdybych měl odpovědět na vaši otázku, jak vypadá tlumočení na Gallaudetově univerzitě, tak to bude pro mě trochu problematické. Docházel jsem tam na 4 předměty, které vyučoval vždy neslyšící učitel ve znakovém jazyce. Tlumočnick tedy nebyl potřeba. Ale chodil s námi jeden student, který měl Usherův syndrom, a ten měl své neslyšící tlumočnický, kteří mu zprostředkovali komunikaci s učitelem. Viděl jsem, že chodili profesionálně oblečení, vždy v černém, dodržovali Etický kodex. Myslím si, že úroveň tlumočnicků tam a tady není jiná. I když možná tlumočnicki ASL mají trochu jiný výraz, takový formálnější, což je myslím povahou jejich jazyka, který je odlišný od toho našeho. Vypadali u tlumočení dobře.

Jaká je podle tebe role tlumočnicka ve vzdělávání? Tlumočnick může figurovat ve škole pro neslyšící a ve škole běžného typu, kde jsou neslyšící žáci v integraci. Co je náplní práce tlumočnicka v těchto typech škol?

Milan Fritz

Rád odpovím na obě otázky. Tlumočník ve škole pro neslyšící by měl pouze tlumočit, tedy zapůjčovat svůj hlas mluvčím. Celkově by měl jen zprostředkovávat komunikaci. Měl by umět přizpůsobit svůj projev oběma kulturám. Pokud například neslyšící student použije mimiku vyjadřující určité negativní emoce, musí tlumočník umět přetlumočit danou situaci tak, aby se vyučující neurazil. Neslyšící student chce například vyjádřit jen povzdechnutí nad tím, že má mnoho úkolů a vyučující samozřejmě registruje jeho výraz v obličeji a může si to vyložit mnoha různými způsoby. Proto je kulturní překlad velmi důležitý, aby nedošlo k nedorozumění. A na to by měl tlumočník myslet především.

Co se týče tlumočení ve školách, kde jsou integrováni neslyšící děti, tak na to se mi neodpovídá snadno, protože s tím nemám osobní zkušenost. Jako zásadní otázku vnímám to, jestli je slyšící učitel schopný věnovat se nejen celé třídě slyšících studentů, ale také několika neslyšícím studentům, ke kterým se dostává látka skrze tlumočníka. Neslyšící studenti se často potřebují ujistit, že látku pochopili správně, a tak mají různé doplňující otázky na učitele. Pak je zde otázka, jestli jim učitel zvládne na vše odpovědět a vyhradit si na ně čas. Nejlepší by byla ve třídě přítomnost asistenta pedagoga a tlumočník by jen tlumočil. Celkově tento problém vlastně staví tlumočníka do nevýhodného postavení, proto si nejsem jistý, jak by se měl v té situaci zachovat. Nejspíš by se tlumočník měl chovat vždy podle toho, jak to v dané situaci cítí. Pokud například učitel vykládá látku tak, jak jsou zvyklé slyšící děti, může se stát, že neslyšící studenti vše zcela nepochopí. Potřebují jiný přístup, než ten, který se běžně využívá k dětem slyšícím. V ten moment musí tlumočník přizpůsobit svůj projev tak, aby i neslyšící studenti rozuměli. Do jaké míry ale tlumočník může přizpůsobovat svůj překlad, aby to nešlo za hranice tlumočení, to je otázka.

Marie Basovníková

Ráda bych odpověděla spíše na otázku: „Jak vzdělávat tlumočníka znakového jazyka ve škole pro neslyšící?“ Vytvářet nějaké materiály, ze kterých by se tlumočníci mohli učit, lze jen těžko. Navíc tlumočníci se pořád mění, někteří odcházejí, jiní přichází a investice do svého vzdělání je stojí hodně času. Pokud by to byl tlumočník, který má v plánu zůstat ve škole na několik let, tak potom se vyplatí, aby se v daném oboru, který tlumočí, vzdělával. Mohl by se například vzdělávat ve svém vlastním čase tak, že by jednou za týden měl hodinové konzultace s učitelem, který by mu látku dopodrobna vysvětlil. Tak by to mohli dělat celý rok, aby se tlumočník postupně vše naučil. Nebo by mohl tlumočník projít týdenním intenzivním kurzem, ve kterém by mu učitel látku vysvětlil. Pokud by pak tlumočník tlumočil projev neslyšícího pedagoga do mluvené češtiny, věděl by, jak správně dané postupy ze znakového jazyka přetlumočit. Takže ten týdenní intenzivní kurz by byl ideální. Potom by se během celého roku nemuseli už tak intenzivně scházet, ale stačilo by jen minimum konzultací. Přijde mi to jako lepší způsob, než se před každou hodinou narychlo ptát učitele, jaké postupy bude ve výuce používat. Dlouhodobá spolupráce s učitelem je důležitá. Pokud ale tlumočník nastoupí jako nováček například do naší školy, kde se vyučuje obor zubní technik, měl by projít tím týdenním intenzivním školením.

Také by tlumočník měl myslet na to, že ve výuce není pouze pro neslyšící, ale také pro nedoslýchavé studenty. Ve výuce nastává totiž někdy problém, jak se přizpůsobit všem studentům s různými komunikačními potřebami. Pokud například neslyšící pedagog přednáší ve znakovém jazyce, tlumočník to tlumočí v rychlém tempu, vzniká problém, protože nedoslýchaví studenti potřebují odezírat a od tlumočnicka to nestíhají. Navíc je důležité i umístění tlumočnicka, měl by stát tak, aby od něj nedoslýchaví studenti mohli odezírat. To je ale někdy těžké zrealizovat. Myslím, že na tomhle je důležité ještě zapracovat. A to je asi všechno.

David Jorda:

Kdybych měl porovnat tlumočení ve škole pro neslyšící a v integraci, tak co se týče tlumočení ve školách pro neslyšící, tam tlumočník provádí jazykový převod informací mezi učiteli a studenty – do českého jazyka pro nedoslýchavé studenty a samozřejmě do českého znakového jazyka pro studenty neslyšící. Musím se trochu zamyslet nad svými dosavadními zkušenostmi. Takový tlumočník má být neutrální, jeho cílem je pouze překlad z českého znakového jazyka do mluvené češtiny a obráceně. Svou práci přizpůsobuje studentům dle jejich jazykových kompetencí a míry jejich sluchové vady (studenti neslyšící, nedoslýchaví, ohluchlí, s kochleárním implantátem...). Jedná se zde opravdu o tlumočení v pravém slova smyslu, pouze čistý převod informací a nepatří k tomu další činnosti jako koordinace apod. Zodpovědností tlumočnicka je zajištění bezproblémové komunikace bez vlastní invence v překladu. Výjimkou je například situace, kdy se tlumočník musí přizpůsobit speciálním požadavkům vyučujícího, např. pokud je vyučujícím nevidomý. Jak je tomu třeba na naší škole. V takové situaci musí tlumočník svůj projev přizpůsobit dané situaci a přidávat ke tlumočení komentář (popis situace ve třídě, výraz tváře studenta, že student nedává pozor atd.). V takovém případě je to možné, jelikož vyučující tyto okolnosti nevidí. Povinností tlumočnicka je tedy přidávat komentáře, nicméně v případě vyučujícího, který vidí a má možnost zaregistrovat tyto situace sám, je čistě na jeho zodpovědnosti, jak se zachová.

Od tlumočnicka rovněž vyžadují, aby během tlumočení zohledňoval emoční náboj a intonaci projevu, když je student nejistý nebo naopak. Výhodou je, že já jako neslyšící dokážu rozpoznávat emoce mluvčího. V případě slyšícího pedagoga je na tlumočnickovi, aby projevu nedodal chybný emoční náboj. Například když student mlží, nejistě a nezřetelně artikuluje a výsledkem tlumočení je krásný sebevědomý projev, takový překlad já nepovažuji za adekvátní. Je potřeba, aby vše bylo v překladu zohledněno, to mi dodá úplný přehled o dané situaci.

Takže pokud to shrnu, pracovní náplní tlumočnicka ve školách pro neslyšící je překlad, žádná koordinace, napovídání, prostě nic navíc. Vše ostatní je na zodpovědnosti učitele.

Co se týká tlumočení do znakového jazyka pro neslyšící studenty a žáky integrované ve školách hlavního vzdělávacího proudu, kde je jich integrovaných jen málo, je to vskutku velký, až obrovský problém. Učitel na takové škole by měl být plně informován o zdravotní problematice integrovaného studenta. Měl by tudíž mít znalosti speciálního pedagoga, nikoliv běžného vyučujícího, jelikož takový pedagog nerozumí nastalé situaci, dané problematice a nerozumí potřebám studenta. Proto tuto zodpovědnost

automaticky přesouvá na tlumočnicka znakového jazyka, což je nepřipustné. Vyučující by měl mít odpovídající pedagogické znalosti a měl by být schopen danou situaci rozeznat.

Tlumočnick v takové škole by učitel neměl pomáhat v komunikaci se studentem.

Pedagogova zodpovědnost je vzdělávat každého bez rozdílu na stejné úrovni. Musí ke všem přistupovat stejně bez rozdílu! Má všem poskytovat kompletní informace a vzdělání! Náplň práce tlumočnicka je jen jazykový převod informací a nic jiného!

Další důležitou věcí jsou komunikační potřeby jednotlivých studentů/žáků různého sluchového postižení. Pedagog v komunikaci s takovým studentem/žákem musí udržovat oční kontakt, mluvit přímo na něj. Není možné, aby se učitel procházel po třídě a otáčel se k němu a nakonec i vůči tlumočnickovi pokaždé jinak. Je to z toho důvodu, že neslyšící žák, který učitele musí neustále sledovat očima, sluchovou kontrolou nedisponuje, kdežto slyšící žák má možnost rozpoznat dodatečné informace (rozzlobenost, laskavost a další) jak sluchem, tak i v mimice. Pedagog se má s tlumočnickem pohybovat společně, nikoliv zvlášť. To samozřejmě vyústí v to, že se neslyšící žáci ozvou s tím, že nerozumějí, což donutí učitele k tomu, aby zůstal společně s tlumočnickem na jednom místě. Takto by to být mělo.

Samozřejmě, povinností tlumočnicka v prostředí s integrovanými žáky je vnímat situaci ve třídě, chování jednotlivých studentů a zohledňovat to v tlumočení. Je to z toho důvodu, že slyšící pedagog zaregistruje špitání studentů a rozpozná v něm například velký problém a začne jej řešit. Stejně tak musí rozpoznávat nuance v mimice neslyšících a tyto informace učitel zprostředkovat. Pak bude vyučující schopen následně řešit situaci s neslyšícími žáky stejným způsobem jako se žáky slyšícími, jelikož s využitím mimiky a jejím vnímáním běžný pedagog nemá zkušenosti. Uvedu příklad: Mírné pokrčení obočí nemusí nutně znamenat, že neslyšící student nerozumí látce, ale jen zpracovává přijímanou informaci, proto je povinností tlumočnicka na toto pedagoga upozornit a uplatnit to i v samotném překladu.

Přemýšlím, co bych ještě mohl důležitého dodat. Pedagog/asistent pedagoga a tlumočnick ve vzdělávání jsou dvě rozdílné pozice. Náplň práce pedagoga/asistenta pedagoga je vzdělávací činnost, kdežto pracovní náplň tlumočnicka je pouze plnohodnotný jazykový převod informací ze znakového jazyka do českého jazyka a obráceně, to je v komunikaci neutrálním prvkem.

Dalším problémem jsou zvyklosti ve výuce na běžných školách. Mluvím například o výkladu látky a zároveň psaním na tabuli v jednom momentu. Slyšící student si takový výklad usouvztažní a dává mu smysl. Kdežto neslyšící student sleduje tlumočnicka a není možné, aby v tu samou chvíli sledoval i zápis na tabuli. Učitel musí znát pravidla v komunikaci a ve výuce neslyšícího studenta. V případě, že učitel pravidla nezná, měl by ho tlumočnick upozornit a být tak na pozici „asistenta“? Tlumočnick je neutrálním prvkem. Nejlepším řešením je, aby student sám učitele upozornil, že nerozumí a požádat ho, aby nejprve látku zapsal a až posléze vyložil, samozřejmě s přítomností tlumočnicka.

Myslím, že má odpověď by mohla být dostačující. Pokud ne, mohu ještě něco dovymyslet a přidat více informací.

U nás ve škole ve Výmolově ulici jsou tlumočnicki plně neutrálními. Jejich pracovní náplň je pouze překlad a vše ostatní (průběh hodiny, její organizace, výklad učebni

látky...) je zodpovědností pedagogů, kteří jsou plně informováni a znají problematiku sluchově postižených studentů, proto žádné problémy nemusíme v tomto ohledu řešit.

Ve vzdělávání s integrovaným žákem by pedagog výše uvedené znalosti mít měl, ale vím, že opak je pravdou a tlumočnick v tomto případě pracuje nad rámec svých povinností tím, že zastává i roli informátora, což není jeho pracovní náplní. Pedagog by měl být předem poučen a měl by dodržovat komunikační pravidla. Avšak funguje to tak i v praxi?

Soňa Procházková zorganizovala výzkum o situaci tlumočení ve školách jak pro neslyšící, tak ve školách běžného typu. Je to velmi zajímavé čtení s opravdovými čísly. Čtěte zde!

Z ORGANIZACÍ

ZPRÁVY Z ASNEP

DANA
TUČKOVÁ

ASNEP v posledních měsících na svých jednáních hledá novou strategii a plánuje, kam se jeho kroky budou dále ubírat. S novou tváří, vyjasněním kompetencí v rámci struktury organizace a lepším PR chce být ještě lepším a silnějším partnerem pro jednání na různých místech a lépe tak prosazovat své zájmy.

Na listopadovém mimořádném jednání a na lednovém zasedání se diskutovalo o tom, že by ASNEP v horizontu několika let neměl poskytovat tlumočnické služby kvůli získání větší objektivity při různých jednáních. Chod CZTN by to nemělo nijak ohrozit, pouze by se stal samostatnou organizací.

ASNEP navázal spolupráci s právní poradnou, se kterou mohou komise vedené pod ASNEP konzultovat dokumenty, které se k nim dostávají. Toto propojení zde doposud chybělo. I letos nás čeká Mezinárodní den neslyšících a s ním spojené přípravy. Pokud máte nápad, jak se zapojit (máte konkrétní nápad na příspěvek v rámci programu), nebo byste rádi pomohli, napište nám.

Na prosinec a leden byla plánována schůzka zástupců ASNEP s Mgr. Vrbickým, která byla domluvena na Setkání tlumočnicků. Bohužel se ani v jednom termínu pro pracovní vytíženost a nemoc neuskutečnila. O dalším jednání vás budeme informovat.

Zprávy ze skupin „Setkání tlumočnicků“

Rádi bychom vás prostřednictvím tohoto Bulletinu informovali o výstupech ze Setkání tlumočnicků 2014:
[Závěrečné zprávy skupiny](#)

Ročník 2015 budou připravovat: Martina Macurová, Dana Peňázová, Farah Curry, Terezie Vasilovčik Šustová, Michaela Dudková, Soňa Procházková, Zuzana Silovská a Marie Horáková. Pokud máte nápady, co byste do letošního programu chtěli zařadit, napište jim na e-mail: info@setkanitlumocniku.cz.

ZE ZAHRANIČÍ

ŘÍCT, NEBO NEŘÍCT. LETOŠNÍ KONFERENCE EFSLI JE K NÁM BLÍŽE NEŽ OBVYKLE

KATEŘINA
LIŠKOVÁ

Tématem letošní výroční konference Evropského fóra tlumočnicků znakového jazyka (EFSLI) jsou výzvy, které stojí před tlumočnickými při převodu ze znakového jazyka do jazyka mluveného (“To say or not to say – challenges of interpreting from sign language to spoken language”). Konference spojená s valnou hromadou (AGM) se uskuteční **od 11. do 13. září 2015 ve Varšavě**.

<http://efсли.org/2015/>

Diskutovány budou otázky týkající se technik tlumočení nejen do mluveného jazyka, ale i do jeho psané formy. K diskuzi jsou zváni slyšící i neslyšící tlumočníci, školitelé tlumočnicků a jejich studenti, ale i klienti tlumočnických služeb. Přednášky a diskuze se dále zaměří na roli Neslyšícího tlumočnicka při tlumočení do mluveného jazyka, týmové tlumočení a spolupráci při tlumočení do mluveného jazyka, metody výuky tlumočení do mluveného jazyka a etické otázky vyvstávající při tlumočení. Tématem bude i zápis znakového jazyka a tlumočnickova odpovědnost za vnější dojem, který dělá jeho neslyšící klient.

Páteční valná hromada (11. září) je otevřená všem, ovšem hlasovací právo mají pouze zástupci národních organizací. Samotná konference proběhne v sobotu a neděli

(12. a 13. září), těšit se můžete i na doprovodný program: páteční prohlídku města a gala večeři v sobotu večer.

Registrace byla otevřena v minulých dnech a potrvá až do konce srpna. Doporučuji však neotálet, neboť nejvýhodnější cenu získáte při včasné registraci do 15. dubna. Organizátoři nabízí velké množství balíčků, v ceně je vždy strava a doprovodný program. Lze si vybrat cenu včetně ubytování, nebo si ubytování zajistit na vlastní náklady. Například při včasné registraci na dva konferenční dny (sobota a neděle) – bez ubytování, včetně dvou obědů, občerstvení během přednášek, prohlídky města a slavnostní večeře – zaplatíte jakožto člen EFSLI 1 337 PLN (asi 8 800 Kč), v případě, že nejste členem EFSLI zaplatíte 1 431 PLN. Pro studenty je cena snížena na 918 PLN (asi 6 000 Kč) pro členy a 981 PLN (asi 6 500 Kč) pro nečleny.

Podrobné informace k registraci ne konferenci najdete zde:

<http://efсли.org/2015/registration/>

Vaší pozornosti doporučuji i tzv. Special Attendance Fund (SAF), což je fond, který finančně podporuje tlumočníky ze zemí s nižším HDP (ČR toto kritérium splňuje). Více informací a přihlášku do SAF naleznete zde: <http://efсли.org/2015/special-attendance-fund/>.

Jazyky konference budou angličtina, polský znakový jazyk a mezinárodní znakový systém. K dispozici bude i simultánní přepis do angličtiny.

Pro ty, pro něž byly zatím všechny mezinárodní konference příliš daleko, se nyní otvírá jedinečná možnost sdílet přátelskou atmosféru setkání ve Varšavě s lidmi z celé Evropy, kteří mají podobné pracovní zkušenosti a možná řeší obdobné problémy jako my. Jednosměrná autobusová jízdenka do Varšavy vyjde na 400 Kč!

Pokud by vás náhodou nezaujala EFSLI konference, mohla by vás zaujmout:

Mezinárodní konference Coda tlumočnicků se uskuteční v Anglii od 16. do 19. července. Registrace je již spuštěna. Neváhejte se přihlásit. Více informací naleznete zde: www.codaland.co.uk či na e-mailu: 2015@codaukireland.co.uk

Konference WASLI 2015, která se letos uskuteční v Istanbulu, v Turecku od 22. do 25. června 2015. Tématem konference je Human Rights: Where do Interpreters Fit in. (Lidská práva: Kam tlumočníci spadají.) Více informací naleznete zde: www.conference2015.wasli.org

NAŠLI JSME ZA VÁS

NA CHVÍLE MEZI TLUMOČENÍMI

LUCIE
BŘÍNKOVÁ

- Pro odpočinek: reklama na Pepsi ve znakovém jazyce.
www.facebook.com/video.php?v=924336097599564&video_source=pages_finch_trailer
- Webová stránka o roli tlumočnicka na základní škole běžného typu. Na co je třeba myslet, jak správně nastavit spolupráci s pedagogem? Jak to ovlivňuje socializaci neslyšícího dítěte a jeho vzdělávací proces? Odpovědi nejen na tyto otázky naleznete na těchto stránkách: Classroom interpreting: www.classroominterpreting.org/home.asp
- Naši kolegové z organizace Meta vytvořili portál zaměřený na začleňování žáků-cizinců do škol běžného typu. Jakým způsobem se připravují vhodné podmínky pro děti cizinců, jaká péče je jim věnována, jak a k čemu využívají asistenty, a mnoho dalšího je ke zhlédnutí na www.inkluzivniskola.cz. Mají neslyšící studenti v integraci stejné prostředky pro správné začlenění do školy běžného typu? Srovnajte.
- Masarykova univerzita v Brně spustila nový veřejně přístupný výkladový slovník českého znakového jazyka. Sloužit bude nejen neslyšícím, ale také profesionálním tlumočnickům. Databáze zatím obsahuje kolem tisíce hesel, ale každý den se rozrůstá. Postupně by měla mít až 5 000 hesel. K nalezení je na stránkách Masarykovy univerzity: www.dictio.info/czj?action=page

PŘEČTĚTE SI

LENKA
LACO

Tlumočnick znakového jazyka Karel Redlich se ve svém článku zabývá tím, co znamenal technický pokrok pro komunikaci neslyšících a hlavně pro komunikaci mezi neslyšícími a slyšícími. Zmiňuje zde počítače, chytré telefony, webové kamery, tablety a samozřejmě nezapomíná ani na internet a jeho využití v oblasti on-line tlumočení pro neslyšící.

REDLICH, Karel. Technický pokrok v komunikaci aneb Tlumočení on-line pro neslyšící. Semilské noviny, prosinec 2014, s. 12.

Americká firma MotionSavvy s neslyšícími i slyšícími zaměstnanci vyvinula tablet Uni, který dokáže převést americký znakový jazyk na mluvené slovo. Tablet Uni je vybaven technologií Leap Motion, jež zachytí i nejsložitější pohyby rukou a prstů. Na Leap Motion je napojen software obsahující neustále aktualizovanou databázi znaků a jejich „překladů“ do mluveného jazyka. Uni obsahuje také software, který dokáže mluvené slovo převést na text. Neslyšící lidé si ho mohou aspoň přečíst.

Tablet převede znakovou řeč na mluvené slovo. Novinky.cz [online]. 2015 [cit. 2015-01-19]. Dostupný z WWW: www.novinky.cz/internet-a-pc/hardware/359152-tablet-prevede-znakovou-rec-na-mluvene-slovo.html

Článek „Deaf Students’ Receptive and Expressive American Sign Language Skills: Comparisons and Relations“ prezentuje receptivní a expresivní dovednosti v americkém znakovém jazyce u 85 studentů internátní školy pro neslyšící ve věku 6 až 22letužijící americký znakový jazyk. Byli podrobni testu zkoumajícímu receptivní a expresivní dovednosti v americkém znakovém jazyce a testu „OzcaliskanMotionStimuli“. Výsledky ukazují, že receptivní schopnosti studentů rostou spolu s věkem a stále se rozvíjejí. Expresivní dovednosti, konkrétně produkce klasifikátorů, ale nedosahují úrovně dospělých. Na obou škálách dosahují neslyšící děti neslyšících rodičů vyššího skóre než jejich vrstevníci, kteří mají slyšící rodiče.

BEAL-ALVAREZ, JENNIFER S. Deaf Students’ Receptive and Expressive American Sign Language Skills: Comparisons and Relations. Journal of Deaf Studies and Deaf Education. Oxford Journals. [online]. 2014 [cit. 2015-02-14]. Dostupný z WWW: <http://jdsde.oxfordjournals.org/content/19/4/508.full?sid=f71e7e32-b449-4f68-9efd-60b444a17cb2>

Inženýři na **Coloradské státní univerzitě** vyvíjejí zařízení, které by lidem s poškozeným sluchem vrátilo sluch. Vjem by se však do jejich mozku nedostával klasickou cestou prostřednictvím ucha a sluchového nervu, ale prostřednictvím **jazyka**, do něhož by zařízení vysílalo elektrické signály o různé intenzitě. Mozek by je pak dekódoval jako mluvený jazyk. Vědci doufají, že vytvoří cenově dostupnou a snadno použitelnou náhradu kochleárního implantátu. Podrobnější informace naleznete v článku „Slyšet jazykem? Proč ne, tvrdí inženýři z Colorada.“

SCHWARZMANN, MAREK. Slyšet jazykem? Proč ne, tvrdí inženýři z Colorada. E-15.cz/E-svět [online]. 2015 [cit. 2015-01-26]. Dostupný z WWW: <http://e-svet.e15.cz/technika/slyset-jazykem-proc-ne-tvrdi-inzenyri-z-colorada-1156316>

Rarita, která nemá v Česku obdoby. První státní škola, která by poskytovala vzdělání budoucím tlumočnickům českého znakového jazyka, by mohla být v Hradci Králové. Požadavek na její zřízení vznesl Petr Vysuček, prezident Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel, a to při Střední, Základní a Mateřské škole pro sluchově postižené ve Štefánikově ulici v Hradci Králové. O budoucnosti tohoto požadavku rozhodne kraj.

Skřivanová, Veronika. První ‚vošku‘ pro tlumočníky znakového jazyka může mít Hradec. Hradecký deník.cz [online]. 2014 [cit. 2015-12-08]. Dostupný z WWW: http://hradecky.denik.cz/zpravy_region/prvni-vosku-pro-tlumocniky-znakoveho-jazyka-muze-mit-hradec-20141208.html

V článku Lucie Břinkové otištěném v časopisu TOP nalezneme ohlédnutí ta významnou akcí, která se konala na konci srpna 2014. V prostorách Filozofické fakulty Univerzity Karlovy v Praze proběhl první ročník odborné lingvistické letní školy pro slyšící i neslyšící odborníky, studenty, pedagogy a tlumočníky znakových jazyků. Cílem projektu bylo podpořit studenty a absolventy v realizaci vlastních výzkumů a pozvednout rozvoj výzkumu znakového jazyka obecně. Hlavními tématy byly kognitivní lingvistika, korpusy znakových jazyků, příbuznost znakových jazyků a kultura neslyšících. Organizátory akce byly studenti Ústavu jazyků a komunikace neslyšících FF UK.

BŘINKOVÁ, LUCIE. *Přední lingvisté znakových jazyků v Praze*. TOP 114/2014, s. 7

Největší chyby v historii tlumočení. Článek uvádí krátký výčet největších chyb tlumočnicků a překladatelů v historii, mnohé s tragickými důsledky.

The biggest interpreting mistakes in history. The professional interpreter [online]. 2015 [cit. 2015-02-19]. Dostupný z WWW: <https://rpstranslations.wordpress.com/2015/01/09/the-biggest-interpreting-mistakes-in-history>

BRATŘENÍ S JTP

Pozvánka na jarní akce

14.–17. května 2015 – **Mezinárodní knižní veletrh Svět knihy** na Výstavišti v Praze Holešovicích:

www.jtpunion.org/spip/article.php3?id_article=4320.

Jednota tlumočnicků a překladatelů Vás zve na svou expozici **Slovník roku** (ve foyer levého křídla Průmyslového paláce a v pátek 15. 5. od 14.00 hod na slavnostní vyhlášení vítězů a předávání cen v Literárním sále.

www.jtpunion.org/spip/article.php3?id_article=4713.

Tentýž den pak Obec překladatelů vyhláší od 14.00 hodin ve Střední hale **Anticenu Skřípec** za nejhorší překlad minulého roku.

www.obecprekladatelu.cz/cz/ceny--stipendia/anticena-skripec

Časopis ToP (tlumočení-překlad) jarní číslo 2015 – zdarma ke stažení:

www.jtpunion.org/spip/article.php3?id_article=4758

Z REDAKCE

Příští číslo Bulletinu (letní) bude na téma Komunitní tlumočení.

Pokud nám i vy chcete cokoliv sdělit, např. k příštímú tématu, ale i k ostatnímu, co vás při čtení napadá, nebo chcete zaslat komentář k podobě nebo ke konkrétnímu článku, napište na rada@cktzj.com.

Napsali jste nám

Milá komoři rado,
číslo o CODA tlumočnicích se mi moc líbilo a bylo to pro mě nadmiru zajímavé čtení.
Mrzí mě, že někteří CODA tlumočníci mají pocit, že si jich neslyšící neváží dostatečně.
Myslím si, že tento pocit není oprávněný. :-)
Bára Herzánová

Dobrý večer,
velmi si cením snahy, zaujetí a vysoce hodnotím výbornou práci.
Přehledně, každý si najde, o co má zájem, co potřebuje, ... a taky „bi“...
Mnoho suprového do roku 2015!
Svatava Panská

Milí kolegové,
chtěla jsem vyjádřit poděkování za zasláný Bulletin, práci k jeho vytvoření a zpřístupnění. Přestože si myslím, že jsem docela u centra dění kolem tlumočení, opět jsem si početla.
Po přečtení mne inspiroval článek Tima k dalšímu tématu pro další Bulletin o týmovém tlumočení, a to nejen s neslyšícím kolegou.
Přeji Vám všem úspěšný a pohodový rok 2015.
Monika Boháčková

Komoří bulletin - JARO

Vydává Česká komora tlumočnicků znakového jazyka, z. s., Senovážné nám. 23, Praha 1.

Časopis je distribuován zdarma. Pokud ho i Vy chcete dostávat do svých e-mailových schránek, napište si o něj na rada@cktzj.com.

Odpovědná redaktorka: Lucie Břinková

Korektorka: Marie Komorná

Grafik: Šimon Sedláček

Technická podpora: Jindřich Mareš

Příspěvatelé do tohoto čísla: Kateřina Lišková, Kateřina Pešková, Jindřich Mareš, Dana Tučková, Lucie Břinková, Jitka Kubištová, Jakub Peřina, Milan Fritz, Marie Basovníková, David Jorda, Jan Andrejsek

Překlad textu do znakového jazyka: autoři + Klára Herčíková, Miroslav Scherkl, Jitka Kubištová.

Za obsah článků odpovídají autoři. Texty neprošly jazykovou úpravou. Příspěvky se nehonorují. Příspěvky zde otištěné nesmí být reprodukovány v žádné formě, ani elektronickým či mechanickým způsobem, včetně systémů pro ukládání a vyhledávání informací, bez souhlasu držitelů copyrightu. Citace z textů možno přetisknout pouze s uvedením zdroje.

E-shop vyhlašuje 30% slevu pro držitelé tohoto kupónu na tyto publikace:

Vizuální komunikace – praktická cvičení (kniha)
nyní za **158 Kč**

Neslyšící tlumočnický v pracovním týmu (kniha)
nyní za **145 Kč**

Specifika tlumočení ve vzdělávání (kniha)
nyní za **210 Kč**

Traband: Neslyšené? (DVD)
nyní za **147 Kč**

KUPÓN
platný do června
2015

Každý, kdo použije tento kupón od nás získává zdarma DVD
Preventing Burnout Syndrome in Interpreting Profession

Komoří bulletin jaro 2015

Česká komora tlumočnicků
znakového jazyka

